ואינו נישום מחיים. כגון העור [1] והגידין שחשיבות שום דמי הבהמה אינו בשביל העור הלכך בהבלעה שרי אפי' דגדול וביתמי משום השבת אבידה אוקמוה אדאורייתא דלאחר שחיטה מוכרו כדרכו: **סבר לה להא דרבא.** דמעשר לאחר שחיטה [2] דאורייתא שרי למכור: **רק בכל אות נפשך.** מוקמינן בספרי[3] דבפסולי המוקדשין משתעי וכתיב תזבח ואכלת [4]: **איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים.** שאין נהנין מהם מחיים דהא שאר קדשים אם נפל בהן מום פודן ויכול למוכרן מחיים לכל מי שירצה: **אלא זה מעשר בהמה.** דכתיב ביה לא יגאלו[1] דאינו נמכר מחיים וכתב דלאחר זביחה אינה ברכה וההוא ברכה מכירה היא דדומיא דברכה שאסר לך מחיים התיר לך לאחר שחיטה ומה ברכה היתה לאויב בו מחיים מכירה. אלמא לאחר שחיטה נמכר מדאורייתא והא דתני אינו נמכר שחוט דרבנן הוא הילכך ביתמי מוקמינן אדאורייתא: מהו להבליע. דמי בשר מעשר בהמה של גדול עם דמי העצמות: **דקה.** אין העצמות רואיים לכלום[1] ואין מבליעין: **גסה.** רואיין העצמות לקתתא דנגרי[2] ואליבא ומבליעין: **באחריה דמר.** עושין כלים מעצמות [3] ובאחריה דמר אין עושין כלים מעצמות ואין מבליעין: **מגא ר"מ.** דמעשר אינו נמכר דמאי משמע מכירה מלא יגאל: **בחרמים.** כתיב (ויקרא כז) לא ימכר ולא יגאל כל חרם [4] (ב) **קדשים וגו':** **מפני.** שלריך שיהו תיבות הללו לא יגאל מופנין לדרשא זו: **שכן חלין על הכל.** שאם החריש את[5] הקדשים חל חרם עליהן ונותן לכהן כפי טובת הנאה שיש לו בהן כדאמר בערכין בפ' המקדיש שדהו (דף כח:) תאמר במעשר שאינו חל אלא על החולין ועוד חרם חל על כל העדר ומעשר אינו [6] אלא עשירי: **אילא למיפרך.** דאינטריך לא יגאל דחרמים דממעשר לא גמירי דמה למעשר שכן קדש לפניו ולאחריו שאם קרא לעשירי תשיבי ולתשיעי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשים: **דאילא למיפרך.** במעשר כדפרכינן גבי חרמים מה לבכור שכן קדושתו מרחם במעשר שאין קדושתו מרחם ולהכי אינטריך לא יגאל דמעשר: **והעברה קרא יתירא הוא.** ומופנה לגזירה שוה ללמד העברה העברה על מעשר שלא יגאל ואין משיבין עליה הילכך לא יגאל דמעשר מופנה הוא. ומאי טעמא האי קרא יתירא דמאי למכתב כל פטר רחם [7] לה' כדכתיב קרא אחרינא (שמות יג) כל פטר רחם לה' והעברת למה לי ש"מ קרא יתירא הוא: **בכור נמי נילף גאולה גאולה מחרמים.** דלא ימכר דאע"ג דלא כתב בבכור גאולה כתב ביה פדייה (שם) **והיא היא:**[8] **גאולה דמעשר מפני.** כדאמרן הלכך דיינינן ליה גזירה שוה מחרמים אבל פדייה דבכור לא מפני דאינטריך לגופיה ולאגמורי נמי אמעשר בהעברה העברה[9] ומאי חזית. דפדייה דבכור לגופיה[10] ולאגמורי אמעשר ולא יגאל דמעשר לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים אימא לא יגאל דמעשר לגופיה דלא[11] יפדה ולאגמורי אבכור בהעברה העברה ודבכור לאפנויי ולמיגמר גזירה שוה מחרמים דאסור במכירה: **וגילף בכור העברה**[12] **ממעשר.** שיהא אסור במכירה דהא מעשר כבר קיים לן [13] דגמרנא ליה גאולה מחרמים: **כל חרם** [14] **קדשים הוא.** (ג) **מסברא מעשר.** הוה ליה לרבוי בדין חרמים דגאולה כתב ביה כמו בחרמים ולמעוטי בכור דפדייה כתב ביה: **לא יגאל דחרמים לא צריך.** ולא משום דגמר מבכור אלא מסברא נפקא לן דאינו בפדייה: **הקדש גינהו.** ואינו בפדייה ולא דמי לקדשי מזבח: **חולין גינהו.** ויכול למוכרן כהן לכל מי שירצה: **לך יהיה.** ברשות כהן הן כשאר ממונו: תנהו

ואין משיבין על ההיקישא ומייתר ליה לא יגאל במעשר למילף מלא יגאל דחרמים מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו. לעבור דמעשר ליכא למימר יתירא דמעשר ולא יפדה דבכור: בכור נמי נילף גאולה. מחרמים ולא יהא נמכר דמעשר מופנה כו'. ונילף בכור שלא יהא נמכר דבערה העברה ממעשר דהא אשכחן מעשר שאסור במכירה דגמר גאולה גאולה מחרמים וליגמר בכור ממעשר. הוא דכתיב קדש קדשים הוא דכתיב כל חרם קודש קדשים הוא: לא יגאל דחרמים לא צריך ולא צריכת למילף מג"ש. דאיתנהו היכא החרמים אי בבעלים הקדש גינהו ואסור לפדות קדשים תמימים: נתנן לכהן הרי הן כחולין. ונמכרין כדרכן:

דלא יאמר לא יגאל בחרמים וגמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל. וא"ת דילמא הוה ילפינן מהקדש [15] דתפדה וי"ל דלאומרא ילפינן מ"ג משום דבחרמים כתיב לא ימכר ומוקמינן [1] בהו לא יגאל: **הוא** ולא בבור. דבא נמי דמעשר בסמוך שלא ימכר [2] בחרמים לא לריך אית ליה נמי הוא ולא בכור כדמוכח בפ"ק דתמורה (דף ה:) גבי אי עביד לא מהני דאי לאו הוא הוה ילפינן בכור העברה העברה ממעשר ואבעי נמי דמוקי בפ"ק דתמורה הוא בהוייתו יהא מ"מ הוה דריש הוא ולא בכור [3] מדסמך ליה הוא לקדש קדשים [4] דמשמע הוא בקדושתו יהא: **רבא** אמר לא יגאל דחרמים לא צריך. כך כתוב בספרים ורש"י [5] גרס לא ימכר משום דדייק דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש גינהו ואי בלא יגאל קאמר והא קדשי בדק הבית נגאלין ור"ת מפ' דהקדש גינהו [6] קאמר הייגו אפי' נפדו דקדש קדשים [7] משמע ליה קדושת הגוף עד בואו ליד כהן ומיהו קשיא לר' דבפ"ק דתמורה (דף ה:) משמע דמוכחינן דאין מועיל פדיון [8] מהוא בהוייתו יהא לאביי דאי עביד מהני ולרבא דאמר לא מהני נפיק מלא יגאל גופיה וא"כ היכי הוה דייק הכא דלא יגאל לא לריך משום דאי בי בעלים הקדש גינהו אפילו נפדו הוא גופה מלא יגאל נפקא ליה לרבא ועוד קשיא אחרת שהקשה רש"י הא דקאמר אם אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר [9] מאי לריך מעשר ללא יגאל דחרמים הא בגופה כתב ואי משום לא ימכר [10] בקנייה הכי ה"ל למימר ואם אינו ענין לגאולה דבגופה כתב תנהו ענין למכירה מ"ג יאמר לא יגאל דחרמים למה לי ש"מ לאפנויי: [11] **הא** לאחר שחיטה נגאל הא בעי העמדה והערבה. תימה לוקמה במפרכסת דהרי היא כחיה לכל דבריה כדאמר [12] בפ"ב דחולין (דף ג.) מדמי פסח מי אדחי הא תנא שחט בה שנים או רוב שנים כו' וי"ל דשמא זו היתה חשובה כחיה אף לענין תמורה והרב רבי שמעון מנייביל"א ז"ל היה מפרש דהכא דגמרה השחיטה כהלכתה לא חשיבא מפרכסת כחיה והכל [13] פירשתי במרובה (ב"ק דף עו.) בשמעתין דפרה מטמאה טומאת אוכלין [14]: פסק

בבור שאינו נישום מחיים לא גזור רבנן וביתמי אוקמוה רבנן אדאורייתא ואף רב שמואל בר רב יצחק סבר לה להא דרבא דאמר רב שמואל בר רב יצחק מנין למעשר בהמה של יתומים שמוכרים אותו כדרכו שנאמר [1] רק בכל אות נפשך תזבח ואכלת בשר [2] איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים אלא לאחר שחיטה הוי אומר זה מעשר בהמה איבעיא להו מהו להבליעו בעצמות רבי חייא ור' שמעון ברבי חד אמר [3]מבליעו וחד אמר אין מבליעו ולא פליגי הא בדקה הא בגסה ואיבעית אימא אידי ואידי בגסה ולא פליגי [4] מר כי אתריה ומר כי אתריה גופא [5]בבכור הוא אומר [2] לא יפדה ונמכר במעשר נאמר [3] לא יגאל ואינו נמכר לא חי ולא שחוט ולא תם ולא בעל מום מנא הני מילי אמר רב חיננא אמר רב וכן [6] אמר רב דימי אמר רבי יוחנן נאמר לא יגאל במעשר ונאמר [4] ולא יגאל בחרמים מה להלן מכירה עמו אף כאן מכירה עמו אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב הונא בריה דרב יהושע מפני דאי לא מפני איכא למפרך מה לחרמים שכן חלים על הכל לאיי אפנויי מפני לא יאמר ולא יגאל בחרמים ויגמר ממעשר מה מעשר קדוש ואינו נגאל אף חרמים קדושים ואינם נגאלין ולא יגאל דכתב רחמנא למה לי [7] לאפנויי איכא למיפרך מה למעשר שכן קדוש לפניו ולאחריו אלא לא יאמר לא יגאל בחרמים ויגמר מבכור מה בכור קדוש ואינו נגאל אף חרמים קדושין ואינן נגאלין לא יגאל דכתב רחמנא ל"ל לאפנויי איכא למיפרך מה לבכור שכן קדושתו מרחם אלא לא יאמר לא יגאל במעשר ויגמר [5] העברה [6] העברה מבכור מה בכור קדוש ואינו נגאל אף מעשר קדוש ואינו נגאל לא יגאל דכתב רחמנא במעשר למה לי לאפנויי ואכתי במעשר נמי לא מפני דאיכא למפרך כדפרכינן והעברת קרא יתירא הוא בכור נמי נילף גאולה גאולה מחרמים דמעשר מפני דבכור לא מפני ומאי חזית דלא תפדה דבכור לגופיה ודמעשר לאפנויי ואימא דמעשר לגופיה דבכור לאפנויי דנין גאולה מגאולה ואין דנין פדייה מגאולה מאי נפקא מינה [7]הא תנא דבי רבי ישמעאל [8] ושב הכהן [8] ובא הכהן זו היא שיבה זו היא ביאה הני מילי היכא דליכא דדמי ליה אבל [9] איכא דדמי ליה מדדמי ליה ילפינן ולילף בכור העברה העברה ממעשר דהא מעשר [9] נמי גמר גאולה גאולה מחרמים מיעט רחמנא גבי חרמים הוא הוא ולא בכור ואימא הוא ולא מעשר [10] מעשר גאולה כמותו רבא אמר לא יגאל דחרמים לא צריך דאיתנהו היכא אי בי בעלים הקדש גינהו אי בי כהן חולין גינהו [7]דתניא [2]חרמים כל זמן שהן בבית בעלים הרי הן כהקדש לכל דבריהם שנאמר [4]כל חרם קדש קדשים הוא לה' נתנן לכהן הרי הן כחולין לכל דבריהם שנאמר [9]כל חרם בישראל לך יהיה לא יגאל

מסורת הש"ס

א) [פסחים ג. וש"נ], ב) ב"ק יג. תמורה ה: ודף מ. [נעיל לא:], ג) [עיירובין נא.] מכות יג: חולין פה. יבמות יח: נדה כב: יומא נ: מזיר ה. סוריות ח: מנחות ד. מה:, ד) תוספתא דערכין ספ"ד וש"ס, ה) [ולא כ עיין], ו) [ויקרא כז], ז) [כלים ל"ק, ח) [דנגרי יעב"ן], ט) גאולה הסד"ש ומה"ד דמעשר כו'. ל"ק, י) בלא יגאל ל"ק, כ) ומדממך ל"ש, ל) משמע ל"ק, מ) קאמר הכי וכו' ל"ק, נ) שיך בע"ב, ס) [ד"ה שחיטה וע"ע תוס' חולין פד. ד"ה בעינן],

תורה אור השלם

1. רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ תִּזְבַּח וְאָכַלְתָּ בָּשָׂר כְּבִרְכַּת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֻנּוּ כְּצְבִי וְכָאַיָּל:
דברים יב טו
2. אַךְ בְּכוֹר שׁוֹר אוֹ בְכוֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכוֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ:
במדבר יח יז
3. לֹא יִבָּקֵר בֵּין טוֹב לְרָע וְלֹא יְמִירֶנּוּ וְאִם הָמֵר יְמִירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:
ויקרא כז לג
4. אַךְ כָּל חֶרֶם אֲשֶׁר יַחֲרֹם אִישׁ לַיְיָ מִכָּל אֲשֶׁר לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל חֶרֶם קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא לַיְיָ:
ויקרא כז כח
5. וְכָל מַעְשַׂר בָּקָר וְצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֵּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיְיָ:
ויקרא כז לב
6. וְהֵעֲבַרְתָּ כָּל פֶּטֶר רֶחֶם לַיְיָ וְכָל פֶּטֶר שֶׁגֶר בְּהֵמָה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְךָ הַזְּכָרִים לַיְיָ:
שמות יג יב
7. וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבָּיִת:
ויקרא יד לט
8. וּבָא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהִנֵּה פָּשָׂה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צָרַעַת ממאֶרֶת הוּא בַּבַּיִת טָמֵא הוּא:
ויקרא יד מד
9. כָּל חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לְךָ יִהְיֶה:
במדבר יח יד

הגהות הב"ח

(א) גמ' לא תפדה ונמכר חי ממעשר: (ב) רש"י ד"ה בחרמים וכו' חרם קדש קדשים: (ג) ד"ה כל חרם וכו' במכירה הס"ד ומ"כ מ"ש מעשר גאולה כמותו מסתברא מעשר:

מוסף רש"י

בבכור הוא אומר. לפי לעיל לא ב. זו היא שיבה זו היא ביאה. לדון גזירה שוה זה מזה (יומא ב: מכות יג.) כלומר ילפינן גזירה שוה מביאה לביאה כמו דהוו תרוייהו שיבה או תרוייהו ביאה (נדה כב:) דאע"ג דלא דמו קראי להדדי, כיון דתרוייהו בביאת כהן משתעי דיינינן בהו גזירה שוה (יבמות יז: ועי' רש"י ערובין יא. בארוכה). הרי הן כהקדש. וש בהן מעילה (ערכין כח:).

עין משפט נר מצוה

ז א מיי' פ"ו מהלכות בכורות הלכה מ: ח ב מיי' פ"ו מהלכות ערכין הלכה ה:

שיטה מקובצת

(א) בשר כברכת ה' אלהיך אשר נתן לך איזהו: (ב) וכן כי אתא רב דימי אמר: (ג) לי ש"מ לאפנויי: (ד) אבל היכא דאיכא דדמי: (ה) תיבת נמי נמחק: (ו) מעשר מסתברא מעשר גאולה גאולה כמותו: (ז) העור שחשיבות תיבת והגידין נמחק: (ח) שחיטה מדאורייתא: (ט) ואכלת בשר בברכה הס"ד: (י) מעצמות הילכך מבליעין ובאחריה: (יא) חרם קדש קדשים: (יב) את קדשיו: (יג) אינו חל אלא על העשירי הס"ד: (יד) רחם לי כדכתיב: (טו) היא גאולה הוא דיבור אחד: (טז) לגופיה דלא יפדה ולאגמורי: (יז) דלא יגאל ולאגמורי: (יח) העברה העברה ממעשר: (יט) לן ביה דגמרנא: (כ) חרם קדש קדשים הוא כו' במכירה ולא בכור הס"ד: (כא) דתפדה ס"א דנפדה: (כב) ימכר דחרמים לא: (כג) ורש"י הגיה לא: (כד) ניגנהו דקאמר: (כה) קדשים הוא משמע: (כו) פדיון בחרמי כהנים ביד בעלים מהוא שהוא בהוייתו: (כז) מה צריך תיבת מאי נמחק: (כח) ימכר נקטיה הכי: (כט) (בפ"ק דחולין): (ל) והכל פירשו במרובה בשמעתא דפרה:

רבינו גרשום

דבר שאינו נישום מחיים. היינו עור דאינו נישום אלא לאחר מיתה לא גזרו רבנן לאחר שחיטה דאינו נמכר בהבלעה אטו קודם שחיטה אלא נמכר בהבלעה: וביתמי אוקמוה רבנן אדאורי' דלא גזרו בהו משום תקנת יתומים אלא אוקמוה אדאורייתא דמחיים אינו נמכר הא לאחר שחיטה נמכר אפילו שלא בהבלעה: איזהו דבר שאין בו ברכה מחיים. כלומר דמחיים אסור למוכרו וליהנות ממנו אלא לאחר שחיטה מותר הוי אומר מעשר בהמה (ו) של יתומים דאי דגדול רבנן גזרי ביה לאחר שחיטה אטו לפני שחיטה. ואי שאר פסולי המוקדשין אפי' מחיים נמכרין לאחר פדיונן: בעצמותיו. הבשר בדמי העצמות: הא בנסה. עצמותיה חשובין למלאכה ויכול להבליעו בהן: מר כי אתריה. מאן דאמר מבליעו באתריה חשיבי עצמות דעבדי מינייהו חלילין. ובאתריה דמר דאמר אין מבליעו לא עבדי מיניה חלילין: שכן חלין על הכל. בין על קדשי קדשים בין על קדשים קלים בין על חולין. מעשר בהמה אינו חל אלא על חולין: אף חרמים קדושים. דכתיב כל חרם קדש קדשים הוא: לאפנויי ולמילף למעשר מה לא יגאל דחרמים לא יכבר נמי אף לא יגאל דמעשר לא ימכר נמי: שכן מקדש לפניו ולאחריו. כדתנן קרא לתשיעי עשירי ולעשירי עשירי ולאחד עשר עשירי שלשתן מקודשין. מה שאין כן בחרמים: איכא למיפרך כדפרכינן מה לבכור שכן קדושתו מרחם: והעברת יתירא הוא. כלומר דלא צריך הכתוב לומר ונתת כל שהיה יכול לומר ונתת כל פטר רחם. אלא למה נכתב בלשון והעברת להיקישא

ח) נראה משגיחת לשון רבינו דגרים בגמ' זה מעשר בהמה של יתומים ואינו מובן דהא בגדולים נמי מותר מה"ת למכור לאחר שחיטה והך אמורא אקרא קאי וצ"ע

כב) פסק מתני' מני רבי עקיבא היא. ואומר ר"י דהלכתא כב"ה דמתניתין דשרו אפי' לעובד כוכבים ולא כב"ה דברייתא דאקרי [ט] ופליגי אר' עקיבא דהוי סתם במתני' ומחלוקת בברייתא [כג] דהוי הלכתא כסתם דמתני' דלתיתא בהחולין (יבמות דף מב:) [י] וכ"ש דהכא דסתם לן כלשון ברייתא דעדיף משאר סתמי דלתיתא בסוף שבת (דף קמ.) והא [כ] דפריש"א בסמוך טעמא דרבי עקיבא מדכתיב כלבי וכאיל ואמרינן דאידך מוקים לה כר' אלעזר הקפר פי' דדרש ברש פרק שני דחולין (דף כח.) מה פסולי המוקדשים בשחיטה אף בני בשחיטה ועוף אין לו שחיטה אלא מדברי סופרים משמע דר"ע לית ליה דרבי אלעזר הקפר אלא סבר לה כרבי דדרש שחיטה מוחבת כאשר צויתיך מלמד שנצטוה משה על רוב אחד בעוף ועל רוב שנים בבהמה דלמא הכי קיי"ל כרבי ואע"ג דרבי יוסי בר חנינא בזיר בפרק מי שאמר [כד] (דף כט.) סובר דאין שחיטה לעוף מה"ת אין ראיה ממנו שיהא הלכה כן דתנא הוא כדמוכח התם ועוד דר"ע [כה] מני סבר כר' אלעזר הקפר [כו] וגמר חד מבני וחד מאיל כדפרישית לעיל בפ' שני (דף טו.) גבי מה בני ואיל פטורין מן הבכורה כו' והבלכות גדולות משמע שרולה לפסוק כב"ה דברייתא ומשמע נמי דמדרבנן היא דפליגי אדרבי עקיבא [כז] ® דפרישו שהחלב מותר לעובד כוכבים משום דאיתקש פסולי המוקדשים לאיל ובני והבשר אסור להאכילו לעובד כוכבים מדרבנן ואין להביא ראיה לאסור לעובד כוכבים משום דקי"ל בהחולין דרשא [כח] ואכלת ולא לבלבך וה"ה לעובד כוכבים כדמוכח בפ' כל שעה (פסחים דף כט.) [כט] דאשכחן כמה סתמי בהך דלתיתא הכא בפרק הלוקח בהמה (דף כח:) לעיל גבי חברת דס דתנן יקבר ובפרק עד כמה (לעיל דף כח.) מי שאינו מומחה ורואה את הבכור ונשחט על פיו הרי זה יקבר ולקמן בפרקין (דף לז.) השוחט את הבכור ונודע (עד) שלא הראהו כו' הבשר יקבר ובפ' בהמה המקשה (חולין דף סט:) גבי [ל] יצא רובו ה"ז [לא] אבל היך אין ראיה דשפיר אתיא כר"ע דהא לר"ע גופיה שמעינן ליה בפרק טבול יום (זבחים דף קג: וקד.) דאמר מדבריו למדנו שהשוחט את הבכור ונמצא טריפה שיאותו הכהנים בעורו משמע דבשרם אסור בהנאה והיינו טעמא כדפרישנא לעיל בפ' שני (דף יד.) גבי קדשים שקדם מום קבוע להקדשן דהיכא דשרי לישראל הוא דאיתקש לגבי ואיל ושרי אפילו לעובד כוכבים ולא איתסר מואכלת ולא לכלבך אבל היכא דאסור לישראל לא איתקש לגבי ואיל הילכך בכור שמת או נשחט בלא התרה או הותר ונמצא טריפה טעון קבורה כדמוכח הני סתמי ואפי' רבי עקיבא מודה כדאמר בפ' טבול יום (זבחים דף קד.) ואף ר"ע לא אמר [לא] שיהא העור מותר אפי' בגבולין אלא כשהתירו מומחה אבל לא התירו מומחה לא [לב] ובטריפה נמי [מ] ואע"ג דשרי ר"ע העור אין הלכה כמותו כדמסקינן התם והלכתא כחכמים [לג] דאמרי אין לא ראיתי ראיה אלא יצא לבית השריפה ומיהו לדידן לא בעי שריפה דהתם [נ] במקדש הוא דבעי שריפה דבמקדש קאי ומ"ש שם בספרים והלכתא כחכמים בשר בקבורה והעור בשריפה פי' שם רש"י דלא גרס ליה דרבנן דאמרי בעור אלא יצא לבית השריפה לאו אדר"ע קיימי דאיירי בבכור בגבולין אלא אדרבי חנינא דאיירי בקדשי המקדש ומיהו קשיא דברייתא דלקמן בשמעתין (דף לג.) גבי שתי חטאות אחת תמימה ואחת בעלת מום דקאמר ר' אלעזר בר"ש אפי' בשר בעלת מום בקברה ונזרק דמה של תמימה אסורה וקתני עלה בתמורה בפ' ולד חטאת (דף כד.) יוצא לבית השריפה והשתא מאיזה טעם היא בשריפה כל עיקר פסולה לא הוי אלא משום דהויא כחטאת שכפרו בעליה דמתה וחטאות המתות דינם [לד] [מ] כשמתו ואי משום דכי נשחטו הויא ליה כעין קדשים פסולים שנפסלו אחר שחיטה שיוצאים לבית השריפה הא [ע] בבכור תנן [לה] דסבר כשנשחט אלא על פי מומחה וכשנמצא טריפה [לו] הוי בקבורה כדפרישית ושמא יש לחלק בין בזמן הזה לזמן המקדש ואם היינו מחלקים בין נשחט אלא על פי מומחה לשאר פסול שאירע אחר שחיטה היתה מיושבת גירסת הספרים דזבחים אלא שגגרום אפכא והלכתא כחכמים בשר בשריפה ועור בקבורה ובזמן הזה דקאמר אלא החמירו על העור לשורפו כמו הבשר וא"ת מ"ש הא [לז] במס' ערלה (פ"ג מ"ג) ומייתי לה בפ"ב דתמורה (דף לד.) התורג מלא הסיט מלמר הבכור ילקן הבגד ובכל הנך שהבאתי משמע דדינו של בכור בקבורה ואין לחלק בין [פ] שער [לח] לשער דכה"ג פריך משער נזיר ופטר חמור דתנן התם יקבר ובמס' ערלה (שם) תנן בשער [נ] ובפטר חמור ידלק ואין נראה לדחות דהתם פריך משום דמשמע ליה מתני' [לט] התם דקתני שער נזיר ופטר חמור דקאי שער אתרוייהו ועוד תניא נמי בתוספתא התולש נמר מבכור תם והניחו בחלון אע"ג שנולד לו מום לאחר מכאן ושחטו הרי זה יקבר וי"ל דהיכא דשנוי הכא דמשני התם אפטר חמור כאן בשק כאן בשער פי' שער ממהר לכלות וסגי ליה בקבורה אבל אם עשה ממנו בגד חייסינן שמא יוציאוהו אחר שנקבר ובעי שריפה והיכא דמשני התם ומוקי לה כר' יהודה דאמר אם רצה להחמיר על עצמו לשרוף את הנקברים רשאי:

ובית

יגאל דכתב רחמנא למה לי אם אינו ענין לחרמים תנהו ענין למעשר אימא תנהו ענין לבכור [מ] מעשר גאולה כמותו רב אשי אמר לא יגאל דמעשר לא ימכר הוא אמר רב אשי מנא אמינא לה דכתיב [1] והיה הוא ותמורתו יהיה קודש לא יגאל אימתי [מא] עושה תמורה מחיים אימתי אינו נגאל מחיים הא לאחר שחיטה נגאל [מב] הא בעי העמדה והערכה אלא שמע מינה לא יגאל לא ימכר הוא הניחא למ"ד [מג] קדשי מזבח היו בכלל העמדה והערכה אלא למ"ד קדשי מזבח לא היו בכלל העמדה והערכה מאי איכא למימר אנן הכי קאמרינן מי איכא [מד] דמחיים לא מיפריק ולאחר שחיטה מיפריק אלמה לא מחיים דאלימא קדושתיה לא מיפריק לאחר שחיטה [מה] (מו) דאקיל ליה קדושתיה מיפריק ולא כל דכן הוא ומה מחיים דאלים למיתפס פדיונו לא מיפריק לאחר שחיטה דלא אלים למיתפס פדיונו [מו] מיפריק אלא ש"מ לא יגאל לא ימכר הוא ולכתוב רחמנא לא ימכר אי כתב רחמנא לא ימכר הוה אמינא [מז] איזדבוני הוא דלא מזדבן דקא עביד עובדין דחול אבל איפרוקי מיפריק דהא עיילי דמיו להקדש להכי כתב רחמנא לא יגאל דלא איזדבוני מיזדבן ולא איפרוקי מיפריק: **מתני'** [מח] בש"א לא ימנה ישראל עם הכהן [מט] [נ] לבכור וב"ה מתירין אואפי' עובד כוכבים: **גמ'** מתני' מני ר"ע היא דתניא בכור אין נמנין עליו אלא חבורה שכולה כהנים דברי בית שמאי וב"ה [נא] אומרים אפילו זרים רבי עקיבא מתיר אפי' עובד כוכבים מ"ט דב"ש דכתי' [2] ובשרם יהיה לך [נב] וגו' מה התם כהנים אין ישראל לא אף הכא כהנים אין ישראל לא

ובית

פנהו ענין למעשר. למכירה: מסתברא דלמעשר שדינן ליה שכן גאולה כמותו כך שמעתי. ויש לי הרבה להשיב חדא דקאמר אי [מ] בנעלים הקדש מינהו והרי הקדש בר פדייה שהרי קדשי בדק הבית נפדין כקדשי מזבח לכתיב [1] ואם המקדיש יגאל את ביתו ובעל כרחיך איצטריך למכתב בחרמים [2] לא יגאל ועוד דקאמר תנהו ענין למעשר ומה לנו להביא לא יגאל למעשר הרי כבר נאמר בו [3] לא יגאל ואם למכירה קאמר היה לו עוד לומר אם אינו ענין לגאולה תנהו ענין למכירה אי נמי הוה ליה למימר לא יגאל דחרמים למה לי ש"מ לאפנויי ולדון גזירה שוה דמה כאן מכירה עמו אף מעשר מכירה עמו. הילכך [נ] מדומה לי דהכי מיבעיי לך למיגרס [נא] אמר רבא לא ימכר דחרמים לא צריך והכי פירושה רבא אמר בלא גזירה שוה נפקא לן במעשר דאינו נמכר דלא ימכר דחרמים [4] לא צריך הקדש מינהו והקדש אין הרשות ביד בעלים למוכרו לאחרים אלא לגזבר נמסר וה"נ כל כמה דאיתנהו [נב] [5] ביד בעלים לא מזדבן חולין מינהו ונמכרין תנהו ענין למעשר דלא ימכר וכן עיקר: **מנא אמינא לה.** [נג] מדלא [נד] אסר ליה אלא מחייב דאי גאולה בבעלים דוקא [נה] ולמידק הא לאחר שחיטה נגאל ותופס את דמיו: [מו] **העמדה והערכה בעי אלא.** ודאי ליתיה בתורת פדיון כלל ואינו קדוש לתפוס את דמיו בקדושה והאי לא יגאל לא ימכר הוא ומשום דעביד ביה עובדא דחול קאסר ליה רחמנא הילכך מחייב דחמירא קדושתיה אסור לאחר שחיטה דאקאיש קדושתיה דהא נשחט בחוץ לאכילת זריס שרי למכור: גאולה משמע בבעלים ותופס ליה פדיונו דאי אין תופס פדיונו למה להו לבעליו לפדותו אלא לאו ש"מ לא ימכר משום עובדין דחול [מז] קאסר ליה קרא: **להכי לכב לא יגאל.** [נה] דמדאפיק מכירה בלשון גאולה שמע מינה דלא איזדבוני מיזדבן הוא ולא לאפרוקי מיפריק ובגאולה גרידתא ליכא לאוקמה דש"כ [נו] לא מצינן למידק הא לאחר שחיטה יגאל: **מתני' לא ימנה.** [מט] אפי' אם זימן כהן אורח ישראל על הבכור בעל מום לא יאכל עמו: **גמ' מאני.** דשרי עובד כוכבים באכילת בכור: **מני ר' עקיבא היא.** [נז] דמתיר אליבא דב"ה קאמר ר' עקיבא דבית הלל מתירין אפי' עובד כוכבים: **מה** [נח] **בחזה ושוק לכהנים אין ישראל לא.** דכתיב [ויקרא י] ואתה ובניך ובנותיך אתך: הני

[מ] [לעיל לא:], [מא] [נדרים יא:]. [מב] [מולין לקה:]. [מג] [לעיל יד: תמורה לב:]. [מד] [תמורה כד.]. [מה] [על הבכור כך איתא במשנה שבמשניות], [1] [ויקרא כז]. [2] בי בעלים לא מזדבן ואי בי כהן מולין מינהו ומכריס אלא"ע אחרמים תנהו ענין למעשר דלא כו' ל"ק, [3] דלא יגאל דמעשר לא ימכר הוא מדלא ל"ק, [4] אליבא דר"ע ופליגי ל"ק, [5] ל"ל וכ"ש הכא דסתם לן תנא בלשון ב"ש דעדיף כו' הג"ה], [מו] דמפרש ל"ק, [מז] מכל הנך לא ל"ק, [מח] אע"ג ל"ק, [מט] בקדשי מקדש הוא וכו' דאקדשי מקדש קאי ל"ק, [נ] במיתה ל"ק, [נא] ל"ל בבכור תנן יקבר כשנאמר כו', [נב] בין אמר לבכור גופיה דכי ה"ג פריך מפסר תמור דתנן ל"ק, [נג] פטר ל"ק,

תורה אור השלם

1. לֹא יָבֹקֵר בֵּין טוֹב לָרַע וְלֹא יַמְרִיבֶנּוּ וְאִם הֲמֵר יַמִּירֶנּוּ וְהָיָה הוּא וּתְמוּרָתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל:

ויקרא כז לג

2. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כְּחַבֵּזַּה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה:

במדבר יח יח

הגהות הב"ח

(מ) גמ' לאחר שחיטה דאקלישא קדושתיה:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה פסק וכו' דפרישו שהחלב מותר לעובד כוכבים. עי' לעיל לא ע"ב תד"ה מבליגו:

מוסף רש"י

אימתי עושה תמורה מחיים. הכא נמי אימתי אינו נגאל לא אתמרה מורה אלא ממיים, אבל לאחר שחיטה נמכר (לעיל לא:). **העמדה והערכה.** שתעמוד על רגליה ויערינהו הכהן כדכתיב (ויקרא כז) והעמיד את הבהמה לפני הכהן והעריך הכהן וגו' (שבועות יא:). **לא ימנה ישראל עם הכהן לבכור.** לאכול עם הכהן בשר בכור בעל מום שנשחט הכן (תמורה כד.). **אפילו עובד כוכבים.** מותר לאכול ממנו (תמורה ז:).

מסורת הש"ס

[1] [ויקרא כז:], [2] [בכורות יא:: מולין לקה.], [3] [לעיל יד: תמורה לב:], [4] [תמורה כד.], [5] [על הבכור כך איתא במשנה שבמשניות], [1] [ויקרא כז], [2] בי בעלים לא מזדבן ואי בי כהן מולין מינהו ומכריס אלא"ע אחרמים תנהו ענין למעשר דלא כו' ל"ק, [3] דלא יגאל דמעשר לא ימכר הוא מדלא ל"ק, [4] אליבא דר"ע ופליגי ל"ק, [5] ל"ל וכ"ש הכא דסתם לן תנא בלשון ב"ש דעדיף כו' הג"ה], [6] דמפרש ל"ק, [7] מכל הנך לא ל"ק, [8] אע"ג ל"ק, [9] בקדשי מקדש הוא וכו' דאקדשי מקדש קאי ל"ק, [10] במיתה ל"ק, [11] ל"ל בבכור תנן יקבר כשנאמר כו', [12] בין אמר לבכור גופיה דכי ה"ג פריך מפסר תמור דתנן ל"ק, [13] פטר ל"ק,

עין משפט נר מצוה

[מ] א מיי' פ"א מהל' בכורות הל' ג סמג עשין קמה קמו טוש"ע י"ד סי' שו סעיף ה:

שיטה מקובצת

[א] לבכור מסתברא מעשר גאולה גאולה כמותו: [ב] איכא מידי דמחיים: [ג] שחיטה דאקלישא ליה: [ד] פדיונו אינו דין דלא מיפרק: [ה] אמינא מזדבן הוא דלא איזדבוני: [ו] הכהן על הבכור וב"ה: [ז] וב"ה מתירין אפילו: [ח] לך כחזה התנופה ושוק הימין מה: [ט] אי בי בעלים הקדש: [י] הילכך כמדומה לי: [יא] למיגרס רבא אמר לא: [יב] דאיתנהו בי בעלים לא מזדבן הס"ד ומה"ד חולין: [יג] דלא אסר: [יד] דוקא ליכא למידק הא: [טו] דהעמדה והערכה: [טז] דחול הוא קאסר: [יז] דמדאפקי למכירה בלשון: [יח] דא"כ בגאולה לא: [יט] תיבת אפילו נמחק: [כ] היא ר"ע מתיר אליבא: [כא] מה התם בחזה: [כב] תיבת פסק נמחק: [כג] ומחלוקת בברייתא הלכתא כסתם מתני' כדאיתא בהחולין וכ"ש הכא משום לן בלשון ב"ה דעדיף משאר כו' והא דפרש: [כד] שאמר ואני: [כה] דר"ע נמי מצי: [כו] וגמר ס"א ומפיק חד: [כז] עקיבא דפירש שהחלב מותר להאכילו לעובד כוכבים: [כח] דרשא דואכלת ולא: [כט] שעה ואשכחן להו כמה סתמי הכי לעיל בפ' הלוקח בהמה גבי חברת: [ל] גבי מבכרת יצא רובו ה"ז יקבר מכל הנך אין ראיה: [לא] אמר פי' שיהא: [לב] לא ובטריפה נמי: [לג] כחכמים פי' דאמרי: [לד] דינם בקבורה כשמתו: [לה] תנן יקבר כשנשחט: [לו] טריפה נמי הוי: [לז] הא דתנן במס': [לח] שער לשאר דכה"ג: [לט] מתני' דהתם דקתני:

רבינו גרשום

תנהו ענין למעשר האי לא יגאל יתירא ולמכירה: והאי בעי העמדה והערכה. קודם שיגאל ואי אפשר להעמידן שכבר נשחט אלא ש"מ לא ימכר הוא: הניחא למ"ד קדשי מזבח היו בכלל. מצות העמדה והערכה אמרת דלא מתריץ בלא יגאל ממש: אלא למ"ד וכו'. אמר לך רב אשי אנן הכי קא אמרינן כלומר מהא דייקינן דלא ימכר הוא דמי איכא מידי דמחיים כי אלים למיתפס פדיונו לא מיפריק ולאחר שחיטה דלא אלים מיפריק אלא ש"מ דהאי לא יגאל לא ימכר הוא: לא ימנה ישראל עם הכהן. על הבכור בעל מום לאוכלו עמו:

הני מילי בכור פסח. מיתקש לחזה ושוק דהא קרא בתס קמשתעי דכתיב לעיל מיניה [במדבר יח] את דמם תזרוק אבל בעל מום כתיב בפרשת כל הבכור (דברים טו) הטמא והטהור יחדו: **זר שאוכל בקדשים קלים.** שלמים ומעשר ופסח: **בעבודה צבור.** דאם אין כהן טהור באותו בית אב עושה טמא עבודת צבור דכתיב [1] במועדו ואפילו בשבת ואפי' בטומאה: [2] **באכילה.** זר קמיירי ובאכילה זר עדיף מטמא כדאמרן [3] בקדשים קלים דלא משכחת אכילה דכהן טמא מותר בה וזר אסור בה: **ואידך.** תנא קמא אליבא דבית הלל אמר לך תלתא צבי ואיל כתיבי ברואה אנכי חד לכדרבי יצחק ורבי אושעיא ולא נתפרש לנו היכן: **לדר' אלעזר הקפר.** בשחיטת חולין בפ' שני (דף כח.): **מה הפס.** [4] חזה ושוק נדות לא דטמא שאכל את הקדש חייב טו [5] בכרת: **הפסח שבא בטומאה.** שנטמאו רוב צבור במת ועשו פסח בטומאה לא יאכלו ממנו זבים ומצורעים ולא אע"ג דאכלי ליה טמאי מתים. אלמא שני לן בין טומאה היולאה מגופו לטומאה שאינה יולאה מגופו: **הפס הוא.** דזבין לא יאכלו משום דבהדיא גלי רחמנא [6] טמא נפש מותרין ומו לא דכתיב (במדבר ט) אים כי יהיה טמא לנפש וגו' ומינה דייקינן [7] אים נדחה לפסח שני ולא לצור ובטמא נפש הוא דגלי רחמנא אים ולא לצור אבל טומאת זבות כדקיימי קיימי אבל הכא בבכור סתמא כתב רחמנא הטמא והטהור: **אין מרגילין בבכור.** ואפי' בעל מום להפשיטו דרך הרגלים כל העור שלם לעשות ממנו מפוח לנפחים או למוכרי דבש ושמן שנותנין אותו בעורות כבשים המפשיטין שלימים: **ולא בפסולי המוקדשין.** אע"פ שנפדו ושחטן לאכילה: **דלא חזי ליה.** ביום טובב: **נ"ש היא.** דסברי בכור בעל מום בקדושתו קאי אפי' לאחר שחיטה כתס וכי היכי [8] דתס אין מרגילין משום בזיון דקדשים דפוגם הבשר המתיירא לאחוך העור וחותך הבשר בבעל מום נמי אין מרגילין: **רבי אלעזר בר"ש.** דממיר בפסולי המוקדשין דאמר [9] אפילו לאחר שחיטה בקדושתייהו קיימי: **שפי חטאות.** שהפרישן לאחריות שאם תאבד האחת יתכפר בחבירתה ונפל מום באחת: **תמימה מקרב.** לחטאתו: **בעלת מום תפדה.** ודמיה לנדבת שופרות: **נשחטה בעלת מום.** אחר פדיונה: **אם עד שלא נזרק דמה של תמימה.** נשחטה: **מופרש.** באכילה ואע"ג שנזרק דם התמימה קודם שתיאכל בשר בעלת מום דסבירא לן דמאחר שבאת לכלל היתר זביחה שוב אין בה קדושה בבעלת מום: **אם משנזרק דמה של תמימה.** נשחטה אפילו בהנאה דהויא לה חטאת שכיפרו בעליה ולמיתה אזלא דזו היא אחת מחטאת שתים [10] מתות [11]: **אפילו בשר בקדירה כו' אסורה.** בשר בעלת מום דסבירא ליה אפילו לאחר שחיטה בקדושתייהו קיימי וחטאת שכיפרו בעליה מיקריא: **נוקמה כולה כב"ש.** דקס"ד דכי היכי דממרי ב"ש בבכור מחמרי נמי בשאר פסולי המוקדשין [12]: ור"מ

הני הלל הני מילי תם אבל בעל מום כתיב [1] הטמא והטהור יחדיו יאכלנו ומה טמא שאינו אוכל בקדשים קלים אוכל בבכור זר שאוכל בקדשים קלים אינו דין שיאכל בבכור איכא למיפרך מה לטמא [2] שכן הותר מכללו בעבודת צבור וב"ה אטו בעבודה קאמר באכילה קאמרינן [3] אכילת זר עדיף ורבי עקיבא מתיר ואפי' עובדי כוכבים מ"ט דרבי עקיבא [1] כצבי וכאיל מה צבי ואיל מותר לעובדי כוכבים [4] אף [5] פסולין מותר לעובדי כוכבים ואידך [6] תלתא [1] צבי ואיל כתיבי חד לכדרבי יצחק [7] (וחד לכדר') [ור'] אושעיא וחד לכדרבי אלעזר הקפר [8] [2] ואידך מה צבי ואיל פטורים מן הבכורה [9] [3] אף פסולי המוקדשין פטורין מן הבכורה [10] ת"ר [7] בבכור אין מאכילין אותו לנדות דברי בית שמאי וב"ה אומרים מאכילין אותו לנדות מ"ט דב"ש דכתיב [2] ובשרם יהיה לך [11] מה התם נדות לא אף הכא נדות לא וב"ה הני מילי תם אבל בעל מום הטמא והטהור [6] [12] אכלה וב"ש ה"מ היכא דאין טומאה יוצאה עליו מגופו אבל היכא דטומאה יוצאה עליו מגופו דאשכחן דפליג רחמנא בין טומאה יוצאה עליו מגופו לבין [13] שאין טומאה יוצאה עליו מגופו דתנן [14] הפסח שבא בטומאה [3] לא יאכלו ממנו זבים [15] ומצורעין וזבות ונדות ויולדות וב"ה התם הוא דגלי רחמנא [3] טמא נפש אבל הכא טמא סתמא כתיב לא שנא [16] ת"ר [17] אין [4] מרגילין [18] ביום טוב כיוצא בו [5] אין מרגילין בבכור ולא בפסולי המוקדשין בשלמא יום טוב דקא טרח טירחא דלא חזי ליה אלא בבכור מאן תנא אמר רב חסדא [6] בית שמאי היא דאמר אין מאכילין אותו לנדות ולא בפסולי המוקדשין מאן תנא אמר רב חסדא רבי אלעזר בר' שמעון היא [19] דתנן [7] היו לפניו שתי חטאות אחת תמימה ואחת בעלת מום תמימה תקרב בעלת מום תיפדה נשחטה בעלת מום אם עד שלא נזרק דמה של תמימה מותרת אם משנזרק דמה של תמימה אסורה ר"א ברבי שמעון אומר אפילו בשר בקדירה ונזרק דמה של תמימה אסורה ורב חסדא לוקמה כולה כב"ש דלמא עד כאן לא קאמרי ב"ש אלא בבכור דקדושתו מרחם אבל פסולי המוקדשין דאין קדושתו מרחם לא

ולוקמה

ובית הלל ה"מ תם כו'. אף על גב דהאי קרא מייירי נמי בבעל מום בין לרב בין לרבי רב דלעיל ברים עד כמה (דף כח.) ובין לרבי שמעאל בין לרבי עקיבא דפ' איזהו מקומן בסופו (זבחים דף מז.) ובין לרבי שמעאל ובין לרבי יוסי הגלילי דברים ב"ש (שם דף לז.) אי מבשרם דמשמע אחד תם ואחד בעל מום אי מיהיה מ) (לו) דדרים לימד על הבכור בעל מום שנותנו לכהן מ"מ אתי קל וחומר ומפיק מהיקשא ונאכל לזרים מאחר דמתוקמא היקשא [8] דכחזה התנופה בתם ובכי האי גונא אשכחן בפ"ק דזבחים (דף י:) גבי אשם שנכנס דמו לאולם [9] פסול לא מצית אמרת קל וחומר מעולה [10] אף על גב דרבנן אית להו היקשא [11] דחטאת כאשם למלתא אחריתי כדמוכח סוגיא [12] התם ובפ"ק דקדושין (דף יד.) [13] אתי קל וחומר ומפקא מגזירה שוה בגמרא ובמיתת היכם גבי וכל היכא דכתיב (חוקה) [עיכובא] לא דרשינן ק"ו ובשמעתין דמלות עשה שהזמן גרמא [14] גבי טפלים חייבין נשים לא כל שכן והא דלקמן דרים פ' ט' (דף נג.): דדרשינן מהיקשא דעשר תעשר מקיש בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן מן החדש על היכן לא ומפקא מק"ו דבשים ועזים שהם כלאים זה בזה מתעשרים מזה על זה חדש ויכן כו' התם לא מיתוקמא היקשא אי אתית למידן ק"ו ואע"ג דלרבי יוסי בר' יהודה לריכי היקשא לכדאמר בההוא פירקא [15] דמה מעשר ניטל באומד ובמחשבה וכו' ולריכא נמי לכדדרשי' בזבחים בסוף פ' בית שמאי (דף מה.) [16] דקדש עובדי כוכבים אין חייבין [17] מ"מ עיקר אתיא היקש לשנה שנה והא דבכל הבשר (חולין דף קטו.) אילא מ"ד דבשר בחלב אסור באכילה ומותר בהנאה מגזירה שוה דקדש קדש ואילא למאן דאסר [18] אף בהנאה מק"ו לא קשיא מידי אהיא דקדושין (דף ט) [19] כדפרשינן בקדושין: **חד לכדרבי יצחק ור' אושעיא.** פי' בקונטרס דלא אתפרש ורבינו חננאל מפרש דהיינו היא דפ"ב דמכות (דף כב.) המרבינא שור פסולי המוקדשין והמנהיג שור פסולי המוקדשין לוקה גוף אחד (ב) [20] הן ועשאן הכתוב שני גופין פירוש שהשור בפני עצמו נחשב כלבי וכאיל דהיינו שני מינין ולא כמו ארגילין לפרש שם שקנת הוא בקדשים וקנת הוא כחולין אלא מלבי ואיל נפקא כדקאמר הכא [21]: **אין מאכילין אותו לנדות.** ה"ה לנבעל קרי [22] דלא שרו רק לטומאה שהותרה בפסח כדמוכח בסמוך: **דתניא** היו לפניו שתי חטאות [23] כו'. ברייתא בתמורה בפ' ולד חטאת (דף כד.) ומיירי כשהפרישם שתי חטאות לאחריות והרי עתה אחת תמימה ואחת [24] בעלת מום [25] שנמשנה [קרבה שניה עד] שלא נשחטה ראשונה תמות שכבר כפרו בעליה ויש לתמוה דבברייתא אסרי רבנן בעלת מום כשנשחטה לאחר זריקת דם של תמימה ובמשנה שרי ורבי אלעזר בר' שמעון אסר בברייתא בכל ענין ובמשנה שרי כשנשחטה קודם לכן ואומר ר' מיירי שהפרישם [26] פרה בעלת מום וחילנה על התמימה שכל קדושה של בעלת מום נכנסה בתמימה ותפסה קדושתה ולכך מותרת הבעלת מום לרבנן בכל ענין דלא דמיא לחטאת שכיפרו בעליה ורבי אלעזר ברבי שמעון מחלק בין נשחטה קודם זריקה לנשחטה לאחר זריקה אבל הכא מיירי שהתמימה באה ע"י קדושת [27] עצמה ולא חילל הבעלת מום עליה כי אם על דמים ואין נראה כאילו פקע [28] קדושה שלה כיון דאין התמימה באה מכחה הלכך לרבנן נזרק דמה לגבי שחיטה הבעלת מום אסורה דדמיא לחטאת שכפרו בעליה ולרבי אלעזר ברבי שמעון [29] אסורה בכל ענין דדמיא לחטאת שכפרו בעליה:**

בכור

חטאות לאחריות שאם תאבד אחת או (תפיל) [תפול] בה מום שתהא שניה תחתיה: אם משנזרק דמה של תמימה. נשחטה הבעלת מום אסורה דהויא חטאת שכיפרו בעליה דלמיתה אזלא: רבי אלעזר בן שמעון אומר אפי' בשר בעלת מום בקדירה. כלומר אע"ג דנשחטה קודם שנזרק דמה ואע"ג דבשר בקדירה דהוי כמבושל כיון שלא נאכל אלא לאחר זריקה אסור. וכי היכי דמחמיר הכא בהך בעלת מום דהויא פסולי המוקדשין הם הכי מחמיר דאין מרגילין

מסורת הש"ס

א) נ"א אף בכור מותר כו' ל"ק, ב) וכדר' ל"ק, ג) וחד מה ל"ק, ד) [מוספתא פ"ג ה"ו זבחים עה:], ה) פסחים מז. לה: כריתות י., ו) תמורה כד., ז) [עי' תוס' ממחות סג: ד"ה מפשיטן], ח) [ע"ש תמורה ולע"ע], ט) נ"ז שם [כל הסוגיא ע"ש ול"ל דתניא], י) [במדבר כח], כ) [פסחים סו:], ל) [תמורה טז.], מ) [לך ל"ק], נ) דבחזה ושוק בתס ל"ק, ס) לפנים פסול ל"ק, ע) נ"א אע"ג דאיתא להו היקשא דטמטאת כאשם ואוקמי רבנן היקשא למילתא אחריתי כו' ל"ק, פ) [קדושין לד:], צ) [לקמן נט.], ק) נ"א מ"מ עיקר היקשא לא אתא אלא לשנה שנה כו' ל"ק, ר) [שם קטו.], ש) [לפנינו בקדושין לא מצאתי אבל תמצא בתוס' פסחים כד: ד"ה אמרתן], ת) [נוש"ע תוס' חולין קטו: ד"ה בשני מינים], א) גי' ל"ק בעצת תוס ויש לתמוה כו' בכל ענין ובמשנה דוקא אם קרבה שניה עד שלא נשחטה הראשונה תמות שכבר כפרו בעליה אבל כשנשחטה קודם שכבר כפרו בעליה כשנשחטה קודם לכן ואומר רבי כו',

הגהות הב"ח

(א) גב' הטמא והטהור יחדיו יאכלנו וכ"ש ס"מ: (ב) תוס' ד"ה חד וכו' גוף אחד הוא ועשאו הכתוב שני גופין:

גליון הש"ם

גמ' תלתא צבי ואיל. עי' לעיל יב ע"א תד"ה מה: תד"ה וב"ה בו' אתי ק"ו ומפקא מג"ש. עי' בב"מ קיד ע"א תד"ה ואידך:

רבינו גרשום

אוכל בבכור. דכתיב הטמא והטהור יאכלנו: איכא למיפרך מה לכהן טמא דין הוא שאוכל בכור שכן הותר מכללו בעבודת ציבור כדכתיב במועדו ואפי' בטומאה: באכילה קא אמרינן. ואכילת זר בקדשים קלים זר עדיף למיכלינהו טפי מכהן טמא והלכך ב"ה מתירין. מה צבי ואיל מותר להאכיל העובד כוכבים עמו אף בכור נמי: ואידך. ת"ק סבר תלתא צבי ואיל כתיבי. רק בכל אות וגו' אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל בשעריך תאכלנו חד לכדר' יצחק אמר רבי אושעיא והא דר' יצחק אמ"ר אושעיא לא משתכחנא בכולה גמרא דידן. וחד לכדר' אלעזר הקפר כדאמר בשחיטת חולין רבי אלעזר הקפר אומר מת"ל אך כאשר יאכל את הצבי ואת האיל וגו' מקיש צבי ואיל לבהמה מה בהמה בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה: לנדות לנשי כהנים נדות ונדה טומאה יוצאה עליה מגופה. התם דגלי רחמנא טמא נפש למעוטי טומאה יוצאה מגופו: אין מרגילין אין מפשיטין עור בהמה שלם דרך רגל לצורך מפוח: טירחא דלא חזי. לצורך י"ט ולא בבכור ובפסולי המוקדשין משום בזיון: ב"ש דאמר אין מאכילין אותו לנדות כלומר כי היכי דמחמרי ביה בהא מחמיר נמי באחרינא דאין מרגילין: אחת תמימה ואחת בעלת מום. כגון שהפריש ב'

תורה אור השלם

1. בִּשְׁעָרֶיךָ תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: דברים טו כב
רַק בְּכָל אַוַּת נַפְשְׁךָ וּזְבַח וְאָכַלְתָּ בָשָׂר בְּבִרְכַת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לְךָ בְּכָל שְׁעָרֶיךָ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יֹאכְלֶנּוּ כַּצְּבִי וְכָאַיָּל: דברים יב טו
אַךְ בַּאֲשֶׁר יֵאָכֵל אֶת הַצְּבִי וְאֶת הָאַיָּל כֵּן תֹּאכְלֶנּוּ הַטָּמֵא וְהַטָּהוֹר יַחְדָּו יֹאכְלֻנּוּ: דברים יב כב
2. וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ בַּחֲזֵה הַתְּנוּפָה וּכְשׁוֹק הַיְמִין לָךְ יִהְיֶה: במדבר יח יח
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה טָמֵא לָנֶפֶשׁ אוֹ בְדֶרֶךְ רְחוֹקָה לָכֶם אוֹ לְדֹרֹתֵיכֶם וְעָשָׂה פֶסַח לַיְיָ: במדבר ט י

מוסף רש"י

הפסח שבא בטומאה לא יאכלו ממנו זבים כו'. דגבי טמא לנפש כתיב אים, אים נדחה ואין ליטור נדמין, אבל גבי זיבה אף ליטור נדמין (פסחים צה: וכעי"ז שם סז. וכריתות י.). **אין מרגילין.** כדרך שמתחילין להפשיט העור דרך הרגלים והופכו אצל לגורך נפחים או לגורך דבש, ובשאינו רוצה להפשיטו אצל מפשיטו בסכין דרך בטנו מגרונו עד זנבו (תמורה כד.). ואע"פ שהעור ממכר ביוקר לסוחר להרגיל, לפי שמזיון קדשים הוא, שמקלקל הבשר (ע"ז מח:). **בעלת מום תיפדה.** קודם הפרשה (נ"א הקרבה) השניה, והבן שתי חטאות לשם חטאת אחד הופרשו, שנפל מום בראשונה והפרים שניה תמתים (תמורה כד.). **אפילו בשר בקדירה כו' אסורה.** אלמא אע"ג דאיפריק ואיטמטיו בקדושתה קיימא ומטאת שכיפרו הבעליה מיקרייא, הלכך גבי הרגלה נמי אע"ג דאיפריק ואיטמטיו בקדושתה קיימא (שם). **לוקמה כולה כב"ש.** דולמא כי היכי דממחמי ב"ש בבכור מחמרי נמי בשאר פסולי המוקדשין, מ"ש דאוקים ריש"ל כב"ש וסיפא כר"מ בר"ש (שם).

שיטה מקובצת

א) קאמרינן ולאכילה זר: ב) אף בכור מותר: ג) יצחק ורבי אושעיא ס"א דאמר רבי יצחק החורש בשור פסולי המוקדשים לוקה מ"ט כצבי וכאיל גוף אחד ועשאו הכתוב שני מינין ואמר ר' אושעי' המרביע שור פסולי המוקדשים לוקה מאי טעמא כצבי וכאיל גוף אחד ועשאו הכתוב שני מינין: ד) הקפר. ס"א דאמר רבי אלעזר הקפר הרי זה בא ללמד ונמצא למד מה בהמה בשחיטה אף צבי ואיל בשחיטה וחד מה תיבת ואידך נמחק: ה) הבכורה ומן המתנות אף: ו) הבכורה ומן המתנות ת"ר: ז) לך כחזה התנופה מה: ח) והטהור יאכלנה וב"ש: ט) לבין טומאה שאין יוצאה: י) תיבת ומצורעין נמחק: יא) לא שנא ס"א ואי משום כחזה התנופה וכשוק הימין כי איתקש תם הוא דאיתקש: יב) באכילה זר קיימינן: יג) כדאמרן דאוכל בקדשים: יד) בחזה ושוק: טו) חייב כרת הס"ד: טז) רחמנא טמאי מתים ותו: יז) היכי דבתם אין: יח) דאפילו לאחר: יט) חטאות המתות: כ) המוקדשין לאחר שחיטה הס"ד: כא) דמו לפנים פסול: כב) היקישא דכחטאת כאשם: כג) סוגיא דהתם: כד) ב"ש גמרינן: כה) אחד הוא ועשאו: כו) קרי. והא דלא מזכיר הכא אלא נדות משום רבותא דב"ה נקטיה דאפ"ה שרי ב"ה. תו"ח: כז) חטאות לא גרסי' דתנן: כח) מום ובמשנה שלשם תנן בענין אחר והכי תנן התם המפריש חטאתו והרי היא בעלת מום מוכרה ויביא בתמורתה אחרת ראב"ש אומר אם קרבה השניה עד שלא: כט) שהפריש הבעלת מום: ל) קדושה פה עצמה: לא) קדושה של בעלת מום כיון: לב) אוסרה בכל: